

S T U D I I

PAROHIA ÎNTRE MISIUNEA BISERICESCĂ ȘI ÎNVEȘNICIREA CREȘTINILOR

†Emilian Crișanul
Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Aradului

THE PARISH, BETWEEN THE CHURCH MISSION AND THE REDEMPTION OF CHRISTIANS

Abstract: In the 2019 Reverential Year of the Romanian Village, within the Romanian Patriarchy, we also consider the part played by rural parishes with regard to the pastoral-missionary, cultural-educational and social-philanthropic activity. The parish is the place where we are born for eternity, the place where we pervade the route between home and the Church, the place where we acquaint with the Holy Sacraments, the place where we expect the Rising from the Dead, bearing the Cross of our Lord Jesus Christ as a sign of victory of the world.

The parish, similar to this entire world, is a place of confession of the Gospel by clerics and believers, in all time and with all being, in strong faith and sacrificial love. The parish is a geographical and spiritual place where the priest carries out liturgical and pastoral-missionary activities entailing an authentically Christian religious experience.

Keywords: parish, village, Christians, spiritual, pastoral

În *Anul Omagial al Satului Românesc 2019*, în Patriarhia Română, avem în vedere și rolul parohiilor rurale cu privire la activitatea pastoral-misionară, cultural-educatională și social-filantropică.

Persoana umană este prin fire misionară, prin aceea că mărturisește ceea ce vede, cunoaște și crede. Dorința de a vedea ce există dincolo de lumea aceasta, l-a făcut pe om să cunoască faptul că este nemuritor. În răcoarea raiului, omul „l-a auzit” pe Dumnezeu (cf. Facere 3, 7-11) și a mărturisit că este „gol”. Atunci când omul este golit de prezența lui Dumnezeu, nu-L poate vedea și nici mărturisi în lume.

Întruparea, Răstignirea, Moartea, Învierea și Înălțarea Mântuitorului Iisus Hristos au descoperit oamenilor unica legătură cu Dumnezeu Izvorul vieții și calea prin care se ajunge la viața veșnică. „Eu sunt Calea, Adevărul și Viața. Nimeni nu vine la Tatăl Meu decât prin Mine” (Ioan 14,6), ne-a spus Hristos Domnul.

Mărturisirea lui Hristos și a Evangheliei în lume a început de la Sfinții Apostoli și urmașii lor, de aceea comunitatea parohială și fiecare creștin în parte este chemat să dea mărturie adevărului de credință: „Oricine va mărturisi pentru Mine înaintea oamenilor, mărturisi-voi și Eu pentru el înaintea Tatălui Meu, Care este în ceruri. Iar cel ce se va lepăda de Mine înaintea oamenilor și Eu Mă voi lepăda de el înaintea Tatălui Meu, Care este în ceruri” (Matei 10,32-33).

Într-o lume marcată și acum de eretici, sectari, atei, „creștini” luptători împotriva propriei Biserici, cuvintele Sfântului Ignatie Teoforul vin să ne întărească în mărturisirea credinței și a unității Bisericești: „Străduiți-vă să fiți tari în dogmele Domnului și ale apostolilor, pentru ca «în toate câte faceți să sporiți» (Psalmi 1,3), cu trupul și cu duhul, în credință și în dragoste, în Fiul și în Tatăl și în Duhul, la început și la sfârșit, împreună cu vrednicul nostru episcop și cu cununa cea vrednică și duhovnicească a preoșimii voastre și a diaconilor după Dumnezeu”¹.

Parohia, ca și lumea întreagă de altfel, este loc de mărturisire a Evangheliei de către clerici și credincioși, tot timpul și cu toată ființa, cu credință puternică și dragoste jertfelnică. Parohia reprezintă un spațiu geografic și spiritual unde preotul desfășoară activități liturgice și pastoral-misionare, care propun o trăire religioasă autentic creștină.

Conform Statutului pentru Organizarea și Funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, parohia este „comunitatea creștinilor ortodocși, clerici și mireni, situată pe un anume teritoriu și subordonată centrului eparhial din punct de vedere canonic, juridic, administrativ și patrimonial, condusă de un preot paroh numit de chiriarhul (arhiepiscopul sau episcopul) eparhiei respective”².

Preotul poate săvârși activități misionare în parohie prin:

1. Sfintele Slujbe;
2. Predică sau cuvinte de învățătură;
3. Activități culturale;
4. Activități filantropice;

În aceste activități, preotul nu lucrează singur, ci ajutat de harul lui Dumnezeu și enoriașii parohiei și din alte locuri.

¹ *Scrierile Părinților Apostolici*, Traducere, note și indici de Pr. Dr. Dumitru Fecioru, Editura Institutul Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1995, p. 202.

² *Statutul de Organizarea și Funcționarea Bisericii Ortodoxe Române*, Hotărârea Guvernamentală Nr. 53/2008, publicată în publicația oficială a Statului Român, Monitorul Oficial al României, Partea I, Nr. 50/Marți, 22 Ianuarie 2008, București, 2008, Secțiunea I, Capitolul A, Articolul 43, p. 10; și Conform Canoanelor 2,31 și 39 Apostolic, 8/IV Ecumenic; 14/VII Ecumenic; 9 Antiohia și 10 Cartagina).

1. Misiunea preotului prin Sfintele Slujbe

Sfintele Slujbe sunt oficiate de preot în biserică, dar și în comunitatea parohială. Cele șapte Laude și Sfânta Liturghie sunt săvârșite în lăcașul de cult unde pot participa enoriașii spre a se ruga lui Dumnezeu, a se împărtăși cu Sfintele Taine și pentru a fi în comuniune cu semenii lor.

Sfânta Liturghie și cele șapte Laude îi introduc pe cei care participă la ele în istoria mântuirii neamului omenesc, începând din Vechiul Testament și apoi continuând cu Noul Testament, culminând cu viața, faptele, pătimirile, moartea, învierea și înălțarea Domnului Iisus Hristos. Aceste slujbe ne fac contemporani cu istoria biblică și ne pregătesc pentru împărtășirea cu Trupul și Sângele Mântuitorului Iisus Hristos: „Cel ce mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu are viață veșnică, și Eu îl voi învia în ziua cea de apoi” (Ioan 6,54).

Atât lecturile, rugăciunile cât și gesturile pe care le face preotul în timpul slujbelor (precum semnul crucii cu Evanghelia, semnul crucii zicând „Pace tuturor”) au semnificații pline de sens ce ne poartă către Fiul lui Dumnezeu și lucrarea Sa în viața celor ce cred în El. Prin ele, preotul și cântărețul au rolul de a ne purta de pe pământ la cer, trăind și experimentând anticipat în biserică Împărăția lui Dumnezeu. Slujbele și pictura bisericii au și rolul pedagogic de a ne face părtași la clipe de transfigurare a vieții pământești: „În Biserica slavei Tale stând, în cer ni se pare, Născătoare de Dumnezeu, ceea ce ești ușă cerească; deschide nouă ușă milei tale”³.

Sfintele Taine sunt săvârșite de obicei tot în biserică, cu puține excepții, și au rolul de a ne împărtăși harul lui Dumnezeu în diferite situații și trepte ale vieții și slujirii.

Înțelegerea fiecărei Sfinte Taine din cele șapte determină conștientizarea importanței harului primit de credincios și modul cum poate el conlucra eficient cu acesta spre înmulțirea darurilor lui Dumnezeu în etapele vieții sale pământești. Prin săvârșirea lor în comunitatea parohială, preotul are posibilitatea de a întări legătura dintre enoriași, Dumnezeu și Biserică, și de a face din fiecare credincios și familie creștină niște misionari și mărturisitori ai adevărului de credință revelat de Fiul lui Dumnezeu.

2. Predica, mijloc de misiune în parohie

Episcopii și preoții au prin **predică** un instrument de mărturisire și un mijloc de călăuzire spre înțelegerea Sfintei Scripturi. Tâlcuirea Scripturii de către Sfântul Apostol Pavel, Sfinții Părinți și urmașii lor face accesibilă fiecărui creștin învățătura Mântuitorului Iisus Hristos, adevăr dumnezeiesc revelat spre dobândirea vieții veșnice și nu spre pierzare.

³ *Ceaslov*, Edit. Institutul Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2014, p. 88.

Istoria Bisericii ne oferă posibilitatea să vedem mulțimea propovăduitorilor Evangheliei și cărțile scrise și tipărite de-a lungul veacurilor spre luminarea și mântuirea lumii. După Evanghelie (*Noul Testament* de la Bălgrad, *Biblia* de la București ș.a.), *Cazania*, *Învățăturile* lui Neagoe către fiul său Teodosie, *Didahiile* Sfântului Ierarh Antim Ivireanul sunt câteva izvoare din care sufletul românului creștin s-a adăpat cu „cuvintele vieții veșnice”.

Preotul are la îndemână aceste „izvoare” și multe alte posibilități prin care, bine pregătită, predica sau cuvântul de învățătură din biserică și parohie să meargă la sufletul enoriașilor și să zidească viața lor cu har și hrană dumnezeiască: „Nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu” (Matei 4,4).

Predica preotului poate lumina întăriri, poate convinge și determina viața enoriașilor în îndeplinirea datoriilor creștinești. Cuvântul preotului are putere multă, de aceea este necesar ca el să fie foarte atent și responsabil cu privire la tot ceea ce spune în lăcașul de cult, cât și împrejurările vieții parohiale.

Pregătirea temeinică, teologică și științifică a preotului contribuie la succesul misiunii lui în parohie. El nu se reprezintă doar pe sine, ci reprezintă Biserica și pe capul ei, adică pe Mântuitorul Iisus Hristos. Harul primit îl responsabilizează, îi oferă cinste, putere, dar și jertfă.

Astfel, pregătirea preotului pentru predică nu trebuie să înceteze după finalizarea studiilor teologice, ci să continue prin aprofundarea de noi cunoștințe pentru întregirea orizontului cunoașterii.

Astăzi cuvântul sau cuvintele sunt tratate cu ușurință, sunt uneori goale de conținut, iar mesajul lor este adesea incoerent și inconsecvent. Atenția ascultătorilor este de multe ori superficială din cauza gândurilor împrăștiate și a vieții agitate, a lipsei de răbdare, a ignoranței, a indiferenței etc.

Pe acest câmp înțelenit preotul trebuie să pătrundă la inima omului, a enoriașului, cu un mesaj viu, argumentat, care să vibreze conștiința și să determine voința de a pune în practică învățăturile Evangheliei.

„Armele” preotului pentru a câștiga lupta cu păcatul, necredința, indiferența, egoismul și formalismul unor enoriași sunt harul lui Dumnezeu și cuvântul Evangheliei.

În funcție de cum folosește aceste „arme”, preotul convinge și transfigurează comunitatea parohială înălțând-o pe „Tabor” sau coborând-o în „valea plângerii”.

În activitatea învățătoarească, preotul are la îndemână astăzi o mulțime de mijloace de comunicare a cuvântului ziditor de suflete. Telefonul și internetul cu toate programele lui pot fi folosite de preot în misiunea bisericească de a comunica cu enoriașii (tineri și vârstnici), atât în parohie (și mai ales în orașe), cât și atunci când sunt plecați pentru o vreme departe de casă.

Acestea sunt doar mijloace de legătură și transmitere a mesajului evanghelic și a sfatului practic, până la vederea față către față în biserică, unde se amplifică bucuria comunicării, a rugăciunii și împărtășirii din slujbe și Sfintele Taine.

În aceste vremuri când multe familii și enoriași sunt stabiliți și lucrează pentru o perioadă de timp în străinătate, iar unele familii chiar sunt împărțite între acasă și străinătate, misiunea preotului este foarte necesară pentru diminuarea efectelor negative, pentru păstrarea unității familiei creștine, pentru păstrarea credinței ortodoxe, pentru sprijinul moral și material al celor afectați de schimbările produse în viața lor. Biserica parohială îi poate face pe românii aflați în străinătate să se simtă ca acasă, în casa lui Dumnezeu.

Cuvântul ziditor, rugăciunea permanentă și ajutorul material acordate de preot enoriașilor aflați în situația descrisă mai sus rezolvă din probleme, atenuează din suferințe și pot menține viața creștină autentică.

Exploatarea omului de către om, traficul de ființe umane și toate practicile inumane și anticreștine care se regăsesc în lume ne îngrijorează și ne responsabilizează la nivelul fiecărei parohii, în modul cum păstoriim comunitatea și ținem trează conștiința creștinilor și a factorilor decizionali din administrația locală și centrală de stat.

La acestea se adaugă și legiferările practicilor nefirești în viața oamenilor, a căsătoriilor persoanelor de același gen, a prostituției etc., a neobligativității orei de religie, atitudini și lucrări distructive ale persoanei umane, familiei creștine și poporului român.

Acestor provocări și fărădelegi trebuie să le facă față preotul și enoriașii, prin acțiuni de combatere a lor, de conștientizare a răului produs și de respingere a lor din viața particulară și publică.

În priveghere și în activitatea misionară, preotul trebuie să fie un model de viață, cu cuvânt puternic și spirit întreprinzător în apărarea familiei, a școlii și a Bisericii.

Formalismul predicilor unor preoți afectează viața parohiei și blochează comunicarea valorilor Ortodoxiei în contextul evoluției științifice, a modernizării societății și a înnoirii generațiilor de creștini.

De aceea, în pregătirea și rostirea predicii preotul trebuie să fie ancorat în Sfânta Scriptură și Tradiție și orientat către nevoile reale ale enoriașilor.

Mai are astăzi cuvântul preotului „putere multă”, care să-i convingă pe enoriași să trăiască creștinește, să întărească în credință, să mângâie în suferință și să facă pe fiecare suflet să se identifice cu mesajul Evangheliei? Desigur că Hristos ne-a promis: „Căci Eu vă voi da gură și înțelepciune, căreia nu-i voi putea sta împotrivă, nici să-i răspundă toți potrivnicii voștri” (Luca 21,15). Folosesc toți clericii această putere ce vine prin harul Duhului Sfânt? În mare parte clerul răspunde chemării Bisericii și conștiinței preoțești pentru împlinirea slujirii misionare.

Sfântul Apostol Pavel, Sfântul Ioan Hrisostom și mulți alți slujitori ai *Cuvântului întrerupat*, rămân modele de predicatori pentru clerul Bisericii.

3. Misiunea parohiei prin activități culturale

Patrimoniul spiritual-cultural al Bisericii în general și al parohiei în special, responsabilizează preotul în a păstra moștenirea culturală din comunitate și a dinamiza *viața* ei, prin acțiuni de punere în valoare, fie că e vorba de biserica-monument istoric, de patrimoniul spiritual-cultural, fie că ne referim la identitatea culturală națională sau locală.

Omul „preot al creației” este chemat de Dumnezeu să sfințească și să transfigureze lumea înconjurătoare prin harul divin și faptele sale bune, iar preotul sacerdot cu atât mai mult.

Cultura creștină face parte din bogăția Bisericii creștine și a fiecărui popor creștin. Prin dimensiunea ei liturgică, parohia se raportează la acest patrimoniu cultural național și universal. Privind în istorie, observăm că există o legătură între cultul Bisericii și cultură. „Legătura directă, personală, a omului creator cu Dumnezeu-Creatorul universului se numește cult. Legătura omului cu creația lui Dumnezeu, cu lumea, se numește cultură”⁴.

Sunt foarte multe mărturii care arată faptul că, cultura s-a inspirat din cultul Bisericii.

Avem o mulțime de parohii cu biserici monumente istorice, cu artă picturală și arhitectură ce descoperă creștinului și pelerinului pagini din Biblie și Tradiția Bisericii. Totodată, aceste biserici monumente vechi ne aduc aminte de ctitori, de pictori, de toți cei care au contribuit la înălțarea și sfințirea lor, constituindu-se în „altare ale memoriei” și pomelnice ale vredniciei generațiilor de creștini pentru care preotul și comunitatea parohială se roagă, pentru ca Dumnezeu să-i învrednicească de bucuria locuirii în Împărăția cerurilor.

„Când cultul a rodit în cultură, el s-a deschis spre universalitate, iar când cultura s-a inspirat din cult, ea s-a deschis spre eternitate”⁵.

Astfel, preotul săvârșitor al cultului în Biserică este chemat să cultive tradițiile culturale împreună cu instituțiile abilitate și enoriașii.

Pictura icoanelor pe lemn sau sticlă, portul popular, cântecele populare, colindele (creațiile populare) ș.a. fac parte din cultura neamului nostru românesc, iar preotul, prin implicare personală și organizarea de evenimente, contribuie la păstrarea culturii și perpetuarea ei.

Alături de cultul creștin, cultura românească a contribuit și contribuie la păstrarea demnității poporului și continuitatea lui în istorie.

Constatăm cu îngrijorare că odată cu diminuarea și îmbătrânirea populației la sate, prin plecarea tinerilor în străinătate sau în localitățile urbane, nu mai există resurse umane care să se implice în activitățile culturale și chiar educaționale (multe școli s-au închis prin comasare, muzee

⁴ †Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, *Dăruire și dăinuire. Raze și chipuri de lumină din istoria și spiritualitatea românilor*, Edit. Trinitas, Iași, 2005, p.72.

⁵ *Ibidem*.

și biblioteci închise), încât preotul întâmpină greutate și în păstrarea tradițiilor creștine legate de Taina Botezului, a Căsătoriei și de Sărbătorilor creștine.

Multe școli de la sate sunt închise din cauza lipsei elevilor, multe case sunt părăsite și se distrug, iar imaginea unor astfel de localități este dezolantă. Sunt cazuri în care preotul din astfel de localități rurale săvârșește poate un Botez și o Cununie pe an și mai multe înmormântări.

Prin urmare, doar preoții din parohiile cu tineri și copii și cei de la orașe sunt în măsură să desfășoare acțiuni culturale, tradiționale prin care identitatea creștină și culturală poate dăinui generație după generație.

Iubirea omului de Dumnezeu, semenii, natură și frumusețe pot păstra prin dăruire, fidelitate și creativitate o tradiție dinamică creștin-culturală. Preotul poate și trebuie să cultive aceste virtuți în slujba Bisericii și a culturii românești.

4. Misiunea parohiei prin activități filantropice

Biserica este spital în care oamenii sunt vindecați și nu tribunal de judecată, spune Sfântul Ioan Gură de Aur, privind la modelul de slujire al oamenilor care este Mântuitorul Iisus Hristos: „După cum Fiul Omului n-a venit să I se slujească, ci ca să slujească El și să-Și dea sufletul răscumpărare pentru mulți” (Matei 20,28); (cf. *Vindecarea slăbănogului din Capernaum*, Matei 9, 1-8 și alte vindecări).

Desigur că Biserica slujește lumea (pe om), dar nu trebuie să devină *sclava* ei, să fie folosită și dominată de lume.

Există deja o tradiție filantropică a Bisericii din care fiecare eparhie și parohie se poate inspira, continuând grija și acțiunile de alinare a suferințelor sufletești și fizice ale oamenilor. În fiecare parohie sunt bătrâni, bolnavi, săraci, copii orfani și persoane defavorizate. Hristos Dumnezeu este prezent în fiecare persoană botezată și fiecare om poartă chipul Lui. De aceea porunca iubirii față de aproapele, „Poruncă nouă vă dau vouă: să vă iubiți unul pe altul. Precum Eu v-am iubit pe voi, așa și voi să vă iubiți unul pe altul” (Ioan 13,34), înseamnă de fapt slujirea lui Hristos (cf. Matei 25, 31-46).

El ne îndeamnă să fim milostivi: „Fiți milostivi, precum și Tatăl vostru este milostiv” (Luca 6,36), într-o lume din ce în ce mai egoistă, indiferentă și insensibilă la suferințele umane.

Pe lângă instituțiile laice preocupate și ele de activități social-filantropice, Biserica a întemeiat așezăminte filantropice și medicale: bolnițe, spitale, azile, centre de asistență pentru copii și bătrâni, cantine sociale etc.

În țara noastră, cunoaștem perioade istorice prielnice în care Biserica s-a implicat în multe activități social-filantropice.

Până în secolul al XVII-lea majoritatea activităților social-filantropice erau susținute de Biserică prin mănăstiri. După secularizarea averilor

mănăstirești din timpul lui Alexandru Ioan Cuza (1864), aceste acțiuni susținute de Biserică s-au împușinat, datorită lipsei suportului material.

După Unirea Principatelor Române și secularizarea averilor bisericești, în eparhiile Bisericii noastre s-au organizat societăți sau asociații social-filantropice, cum ar fi: Societatea clerului român *Binefacerea* (1882) la Iași; *Sfânta Cruce* (1901); *Mântuitorul Hristos* (1909), transformată în *Ocotirea* (1910) la Galați și Iași; *Solidaritatea* la Galați, *Harul* la Roman; *Sprîjinul* la București; apoi în timpul Primului Război Mondial a fost organizată *Societatea Orfanilor de Război* (1917); *Societatea Pâinea Săracilor*; și mai târziu, *Societatea Caritatea creștină* (1936); iar în timpul celui de-al Doilea Război Mondial au fost organizate *Societatea Sprîjinul Orbilor* din România (1939) și *Fondul milelor* (1940) la Iași⁶.

Parohiile și mănăstirile au conlucrat cu *Societatea Crucea Roșie*, cu școlile și spitalele, pentru a acorda asistență social-filantropică orfanilor, studenților, săracilor, bolnavilor din spitale și celor care sufereau de foame și lipsuri. Salvarea vieților umane era prioritatea Bisericii și preocuparea clerului⁷.

Astfel, după *Primul Război Mondial* și *Unirea de la anul 1918*, Biserica noastră a încercat și a reușit să dezvolte activitățile sociale, încât la începutul anului 1936, din 521 de unități de asistență socială, 50 erau unități de stat și 471 de asociații funcționau în cadrul Bisericii⁸.

Se știa faptul că parohiile au o tradiție în desfășurarea activităților social-filantropice, astfel încât, atunci când timpul a fost prielnic, ele au fost dezvoltate.

În perioada interbelică, strălucitul Episcop al Râmnicului Vartolomeu Stănescu (1921-1938), cu studii de sociologie și drept la Sorbona, a inițiat organizarea „Societății evanghelice” cu scopul de a susține activitățile educaționale, culturale și social-filantropice ale eparhiei pe care o păstora⁹.

La nivelul tuturor parohiilor din Oltenia, femeile creștine erau solicitate să sprijine obiectivele creștine ale „Societății evanghelice”, care erau:

„Sănătatea trupească a tuturor oamenilor, bărbați și femei din această Eparhie, prin folosirea igienei, pe care tratatele științifice speciale ne vor arăta cum să păstrăm și să o împăcăm, spre întărirea forțelor noastre fizice;

⁶ Arhimandrit Lector Dr. Emilian Nica, *Aduceți-vă aminte de înaintașii voștri. Arhiepiscopia Iașilor între anii 1900-1948*, Edit. Doxologia, Iași, 2009, pp. 300-313.

⁷ *Ibidem*, pp. 318-319.

⁸ Florica Mănoiu, Viorica Epureanu, *Asistența socială în România*, Edit. ALL, București, 1996, pp.10-13.

⁹ †Emilian Lovișteanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Râmnicului, *Cuvânt înainte la vol. Femeia în Biserică, familie și societate de †Vartolomeu Stănescu*, Episcopul Râmnicului (prima ediție a apărut în anul 1934 sub titlul *Femeia ca factor social*), ediție îngrijită de †Emilian Lovișteanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Râmnicului, Edit. Sfântul Antim Ivireanul, Râmnicu Vâlcea, 2011, p. 9.

Educarea tuturor straturilor sociale, în felul de a se sprijini reciproc între ele, pe tărâmul economic, pe cel cultural și pe cel religios-educativ și moral, armonizându-le prin această reciprocă sprijinire într-o familie unică, de mame, de tați, de fiice și de fii;

Însușirea virtuților creștine, pe care vremurile de civilizație și de progres de azi, nu numai că ni le cer, dar ni le impun spre a ni le preface în fapte, iar faptele în moravuri; și moravurile într-o a doua natură; în felul de a le transmite ereditar urmașilor noștri”¹⁰.

Grija Episcopului Vartolomeu pentru binele eparhiei s-a concretizat în multe acțiuni filantropice desfășurate prin parohii și societăți de binefacere, între care se număra și „Renașterea” (1924).

Al *Doilea Război Mondial* și seceta dintre anii 1946-1947 din regiunea Moldovei au determinat mitropolia, prin ierarhii și preoții săi, să ia măsuri de ajutorare a familiilor afectate și a orfanilor de război.

Prin două forme de asistență socială, *asistența închisă* și *asistența deschisă*, Episcopul Justinian Marina, sprijinit de clerici, monahi și mireni, a ajutat aproximativ 40000 de copii orfani și oameni suferinzi¹¹.

Odată cu instaurarea regimului comunist în țara noastră, activitatea social-filantropica a Bisericii a fost redusă la minimum.

În timpul acesta de restriște, în ciuda tuturor opreliștilor, Patriarhul Justinian a reușit să creeze mijloace și resurse pentru activitățile sociale ale Bisericii, cuprinse în sintagma biblică „Apostolat Social”.

Pe tot parcursul perioadei de prigoană și îngrădiri sociale, în unele parohii și mănăstiri au existat totuși activități filantropice organizate de preoți și de stareți.

Începând din anul 1990, Biserica Ortodoxă Română și-a reluat misiunea socială pe lângă activitatea liturgică, în conformitate cu prevederile Statutului pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române (Articolul 53, litera c.d.p.; Articolele 69,70,72, 94 litera f; Articolele 100 și 170), iar prin Hotărârea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române din data de 27 Mai 1997, s-au pus bazele rețelei de existență socială din cadrul unităților bisericești: patriarhie, eparhii, protopopiate și parohii.

La nivelul anului 2014, Patriarhia Română a desfășurat o bogată activitate social-filantropică în cadrul a 785 de instituții și servicii sociale.

În eparhiile, protopopiatele și parohiile Bisericii noastre funcționează mai multe așezăminte social-filantropice după cum urmează:

„158 cantine sociale și brutării; 51 instituții ce oferă servicii medicale și farmacii; 85 centre de zi pentru copii; 14 centre de zi pentru vârstnici; 44 centre

¹⁰ † Vartolomeu Stănescu, Episcopul Râmnicului, *Femeia în Biserică, familie și societate*, pp. 22-23.

¹¹ Arhimandrit Lector Dr. Emilian Nica, *op. cit.*, p. 316.

rezidențiale vârstnici; 29 centre comunitare; 35 centre de tip familial; 38 grădinițe sociale și after-school; 14 locuințe protejate; 94 centre de informare, de consiliere și centre de resurse; 1 instituție de învățământ pentru adulți; 21 centre de urgență (pentru persoane fără adăpost, pentru victime ale violenței domestice, pentru victime ale traficului de persoane); 21 campusuri de tabără; 63 centre educaționale; 117 instituții cu specific diferit.

În cuprinsul eparhiilor, la nivelul structurilor eparhiale se află în derulare un număr de 576 proiecte și programe sociale, din care: 36 cu finanțare externă; 53 cu finanțare publică; 403 finanțate din fonduri proprii; 57 cu finanțare mixtă¹².

Pentru beneficiarii serviciilor social-filantropice au lucrat preoți, asistenți, voluntari, care pe de o parte au fost remunerați, iar pe de alta, au înțeles necesitățile unităților organizate în acest sens, precum și dăruirea jertfelnică, milostivă în slujba celor aflați în dificultăți.

Conform statisticilor și după ceea ce vedem în jurul nostru, în România ultimilor douăzeci și cinci de ani s-au înmulțit oamenii bolnavi, săraci și singuri.

Pe fondul numărului mic de spitale, azile, centre sociale etc., și de multe ori dotate necorespunzător, Biserica prin slujitorii și resursele ei materiale se preocupă intens de asistența celor aflați în suferință.

Înainte de toate, să nu uităm că „Biserica are două brațe care actualizează iconomia mântuirii: cel pastoral-euharistic, și pe cel misionar extern. Pentru zidirea și întărirea Bisericii, ambele sunt importante. Euharistia pentru hrana poporului, vestirea Evangheliei pentru convertirea popoarelor”¹³.

Toate activitățile social-filantropice, culturale și educaționale trebuie raportate în parohie de către preot la Evanghelie și Sfânta Liturghie.

Ajutorul în lucrarea preotului și enoriașilor *vine de la Domnul, Cel ce a făcut cerul și pământul*, de aceea ei nădăjduiesc în puterea Mântuitorului Iisus Hristos care vine prin rugăciune, Sfânta Liturghie și Sfintele Taine.

Filantropia creștină, solidaritatea socială și dăruirea întru dragoste creștină poartă în Biserică denumirea de „Liturghie după Liturghie”.

Ascultând „Predica de pe Munte” rostită de Mântuitorul Iisus Hristos, înțelegem că nu putem fi fericiți fără El. Fericirea noastră are ca izvor slujirea aproapei și a lui Dumnezeu.

Suntem fericiți când dăruim, când aducem revigorare vieții acolo unde pâlpaie întunericul morții, atunci când aducem mângâiere unde este suferință, când oferim dragoste unde este ură, boală, singurătate și răutate, având conștiința că atitudinea creștină binecuvântată de harul divin transfigurează viețile oamenilor suferinzi.

¹² Ziarul *Lumina*, Ediție națională, Nr. 27 (3024) Anul XV, miercuri, 4 februarie 2015, p. 5.

¹³ Preot Mihai Himecinschi, *Biserica în societate. Aspecte misionare ale Bisericii în societatea actuală*, Edit. Reîntregirea, Alba Iulia, 2006, p. 80.

Înțelegerea virtuților creștine și punerea lor în practică trebuie să fie preocuparea preotului în parohia de astăzi, când de multe ori egoismul și interesul personal primează în formalizarea umană și dorința de a avea imagine pozitivă și putere în societate, afectează acțiunile filantropice în profunzimea lor umană.

Nu trebuie să ascundem faptul că „lumea modernă, în goana ei după fericirea pământească a prefăcut lupta vieții într-o luptă după putere. În această luptă, puterea, concretizată în ban (căci banul nu e nimic altceva decât semnul unei anumite puteri de a face ce vrei, într-o lume în care tot ce vrei se poate cumpăra) – puterea concretizată în ban devenise anarhică și, printr-o răsturnare obținută-n viața socială, își pierduse funcția de mijloc și devenise o valoare în sine”¹⁴.

Într-o țară sărăcită, din care mulți români au plecat în străinătate și familia este grav afectată, fericirea umană creștină pare o utopie, pentru că mentalitatea și valorile creștin-sociale au fost schimbate.

Privind în jurul nostru, observăm schimbarea societății românești și pervertirea voinței umane în capacitatea ei de a se raporta la lume și Dumnezeu. „Din momentul în care *posesia* bunurilor pământești devine idolul omului modern și *puterea*, mijlocul de a obține această posesie, cu cât indivizii sporesc în putere și cu cât obiectul de posedat se mărginește, cu atât intensitatea antagonismului dintre om și om, dintre grup și grup, se adâncește”¹⁵.

Îndumnezeirea omului modern, în duhul și percepția Sfinților Părinți este greu, dar nu imposibil de realizat în parohie. Mulți oameni postesc și se roagă, săvârșind fapte de milostenie și având o viață creștină frumoasă.

Însă realiști fiind, situația omului zugrăvită de Mircea Vulcănescu în perioada interbelică se regăsește și astăzi în societatea românească, în parohia urbană sau rurală: „Tabla valorilor morale ale omului modern, care a pierdut viziunea *altei* vieți căreia-i era menit, e însă răsturnarea totală a făgăduielii de bucurie-n suferință și de răsplată în Slavă, pe care Predica de pe munte le aducea acum două mii de ani: sărăciei, blândeții, inimii curate, duhului împăciuitor, milostivirii, setei de dreptate și prigoanei suferite pentru ea.

Fericiți cei *îndestulați* – răspunde veacul acesta lui Hristos, că acehora e Împărăția acestei lumi și alta nu e.

Fericiți cei *tari*, că aceia vor stăpâni pământul.

Fericiți cei *cumpliți și neîndurători*, că aceia nu se vor teme de nimeni.

Fericiți cei ce *râd și se bucură*, că aceia de nimic nu au nevoie.

¹⁴ Mircea Vulcănescu, *Creștinul în lumea modernă*, în vol. „Gândirea Socială a Bisericii, fundamente, documente, analize, perspective”, vol. realizat și prezentat de Ioan I. Ică Jr. și Germano Marani, Edit. Deisis, Sibiu, 2002, p. 88.

¹⁵ *Ibidem*, p. 86.

Fericiți cei îndrăzneți, că aceia vor avea parte de praznic.

Fericiți *semănătorii de vânt*, că aceia se vor chema fiii furtunii.

Fericiți cei *iscușiți*, că aceia vor afla taina multor lucruri.

Fericiți veți fi, când vă vor slăvi și vă vor tămâia, mințind pentru voi, că v-ați aflat plata acum, pe pământ, și mâine de voi cine o să-și mai aducă aminte!

Bogăția, ideal suprem al omului ahtiat să smulgă vieții cât mai multă și cât mai intensă bucurie pământească, în scurtul lor răgaz îngăduit omului pentru asta.

Puterea, care e mijlocul de a dobândi bogăția.

Iscusița, gâlceava, bănuiala, ne-ndurarea, lauda de sine, care sunt sculele cu care dobândești puterea și cu care o ții atunci când ai dobândit-o *alcătuiesc valorile esențiale ale codului moral modern*, chiar atunci când ipocrizia le drapează-n altele, aparent potrivnice.

Ele *izvorăsc direct din mentalitatea demiurgică* pe care am înfățișat-o și sunt *roadele spirituale* ale prăbușirii lăuntrice *ale unui om care a pierdut o dată cu sentimentul transcendenței și adevărata lui idee despre sine*, aceea că era chemat la viață pentru alte minuni decât aceea de a se robi căutării hranelor pământului¹⁶.

Anii de libertate în exprimare și lucrare au fost folosiți de eparhii și de clerul parohial în reactivarea și înființarea de servicii social-filantropice, atât de necesare într-o societate românească din ce în ce mai mult afectată de sărăcie, șomaj, boli, probleme familiale ș.a.

Am arătat mai sus numărul activităților întreprinse de Patriarhia Română până la nivelul anului 2014. Chiar dacă Statul român s-a aplecat asupra operei sociale, observăm că a fost și este nevoie de diaconia Bisericii prin unitățile administrative care să ofere sprijin consistent celor aflați în dificultăți. Preocupările și misiunea parohiei nu pot rămâne indiferente la problemelor umane existente, așa după cum Hristos Domnul ne oferă drept model pilda „Samarineanului milostiv” (Luca 10, 25-37).

Desigur că parohia a evoluat social în funcție de societate. În anii grei ai comunismului, parohia a concentrat în ea toată viața comunității. Împreună cu mănăstirile, ea a ținut vie viața spirituală, a îndrumat lupta duhovnicească, a călăuzit sufletele spre Sfintele Taine, pe cei asupriți i-a călăuzit spre rezistență, răbdare și nădejde.

„În vremea noastră Biserica (parohia n.n.) nu trebuie să doarmă, ci să rămână neîncetat trează, activă și gata să poarte, din iubire pentru oameni, Crucea ca pe o strădanie de a-i ajuta, în duhul compasiunii, așa cum a făcut-o Hristos. Vremea noastră este vremea slujirii și a compasiunii. Biserica trebuie să se arate o slujitoare duhovnicească care le înfățișează

¹⁶ *Ibidem*, p. 84.

oamenilor orizontul iubirii și-i ajută să înainteze mereu mai departe către acest orizont. După fiecare deziluzie cauzată de o realitate imperfectă sau falsă a aspirațiilor lor către acest țel, ea trebuie să le dea un nou curaj pentru a relua calea iubirii. În acest sens, Biserica rămâne mereu actuală și puternică”¹⁷. Parohia este „laboratorul învierii”, parafrazându-l pe Sfântul Maxim Mărturisitorul.

Parohia reprezintă locul unde ne naștem pentru eternitate, locul unde străbatem calea de acasă la Biserică, locul unde primim Sfintele Taine, locul unde așteptăm Învierea din morți, având ca semn al biruinței lumii Crucea Domnului Iisus Hristos.

---

¹⁷ Pr. M. A. Costa de Beauregard și Părintele Dumitru Stăniloae, *Mică Dogmatică vorbită - dialoguri la Cernica*, Edit. Deisis, Sibiu, 1995, p. 43.